

Όταν ήρθε στην Αθήνα από τον Πόντο η Παναγία Σουμελά

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Ήταν 9 Νοεμβρίου του 1931 όταν η εικόνα της Παναγίας Σουμελά, έργο του ευαγγελιστή Λουκά, επέστρεφε μαζί με τα άλλα ιερά κειμήλια της μονής στην Αθήνα από την Τραπεζούντα. Η συμφωνία μεταξύ Ελευθέριου Βενιζέλου και Ισμέτ Ινονού είχε επιτευχθεί λίγους μήνες νωρίτερα, μετά από παρέμβαση του Λεωνίδα Ιασονίδη. Την αποστολή είχε αναλάβει ο ιερομόναχος Αμβρόσιος Σουμελιώτης.

Επιστρέφοντας στην Αθήνα, ο ιερομόναχος μίλησε στον δημοσιογράφο Γ. Βαβαρέτο για τον ιστορικό του άθλο να πάει στον Πόντο, να σκάψει την ευλογημένη γη και να φέρει πίσω τα σύμβολα της ιστορίας και της Ορθοδοξίας.

Η αφήγηση του Αμβρόσιου

Με τις ευλογίες της Εκκλησίας έφυγα από την Αθήνα στις 14 Οκτωβρίου. Ήμουν εφοδιασμένος με ένα θερμότατο συστατικό έγγραφο της τουρκικής πρεσβείας και όταν έφτασα στην Κωνσταντινούπολη οι τουρκικές Αρχές μου παρείχαν κάθε ευκολία. Έμεινα λίγο στην Πόλη και από κει ξεκίνησα ατμοπλοϊκώς για την

Τραπεζούντα, συνοδευόμενος από τον Αλ. Βασιλείου, υπάλληλο της Μικτής Επιτροπής.

Ιερομόναχος Αμβρόσιος Σουμελιώτης

Φαντάζεστε τη συγκίνησή μου όταν τα μεσάνυχτα της 28ης Οκτωβρίου βγήκα στην Τραπεζούντα. Πήγα κατευθείαν στο ξενοδοχείο του Τεφίκ ο οποίος δοκίμασε αληθινή ευχάριστη έκπληξη όταν με είδε. Δεν ήξερε πώς να με περιποιηθεί καλύτερα και μου ζητούσε πληροφορίες για διάφορους Τραπεζούντιους γνωστούς μου. Το πρωί πήγα στον νομάρχη της Τραπεζούντας, ο οποίος με δέχτηκε αμέσως και έδειξε πολύ ενδιαφέρον για την αποστολή μου. Έθεσε αμέσως στη διάθεσή μου έναν τσανταρμά και μου ευχήθηκε καλή επιτυχία. Ωσπου να ξεκινήσουμε από την Τραπεζούντα είδα εκεί πολλούς γνωστούς μου Τούρκους και έγινα αντικείμενο θερμών εκδηλώσεων.

Πρέπει να σας πω εδώ ότι η ελληνοτουρκική φιλία είναι πραγματική και έχει βαθιές ρίζες μεταξύ των δύο λαών.

Το μεσημέρι, συνοδευόμενος από τον Αλ. Βασιλείου και έναν μυστικό αστυνόμο, που είχε την καλοσύνη να μου διαθέσει ο διευθυντής της αστυνομίας της Τραπεζούντας, ξεκίνησα με το αυτοκίνητο για το Τσεβιζλίκ.

Είναι αδύνατον να σας περιγράψω τη συγκίνηση των καλών κατοίκων του Τσεβιζλίκ. Μου μίλησαν με πολύ ενδιαφέρον για τους χριστιανούς και δεν μου απέκρυψαν την επιθυμία τους να τους ξαναδούν στον τόπο τους. «Απ' τον καιρό που φύγανε μας έφυγε το μπερκέτι», μου είπαν πολλοί. «Τώρα που επιτρέπονται τα ταξίδια, να έρχεστε να δείτε τον τόπο μας και ο Θεός να δώσει να ξαναζήσουμε μαζί». Δάκρυσα στα λόγια τους αυτά και δάκρυσαν και κείνοι μαζί μου. Αλλά δεν είχα καιρό να χάσω. Επισκέφτηκα τον καϊμακάμη, που με δέχτηκε πολύ ευγενικά, κι εκείνος φρόντισε να έρθουν από ένα γειτονικό χωριό πέντε άλογα για να πάμε ως τη μονή του Σουμελά. Στις 7 το πρωί της 28ης Οκτωβρίου ήλθαν πράγματι οι αγωγιάτες και καβαλικέψαμε, μαζί με τον Αλ. Βασιλείου, τον μυστικό αστυνόμο Τόνγιαλη Νεούτ εφένδη και δυο στρατιώτες, που μας έδωσε για ασφάλεια ο Καϊμακάμης, για το μοναστήρι.

Στο μοναστήρι

Φτάσαμε στο μοναστήρι το μεσημέρι. Ιερή συγκίνηση με κατέλαβε όταν αντίκρισα από μακριά το ξακουσμένο μοναστήρι του Σουμελά, που έστεκε ακόμα ακουμπισμένο στο θεόρατο βουνό του Μελά.

Εγκαταλελειμμένη η Μονή του Σουμελά, είχε ερειπωθεί. Μέσα εκεί στην ερημιά

κανείς δεν την πλησίαζε. Ταβάνια, πατώματα, παραθυρόφυλλα, είχαν όλα καεί και μόνο οι τοίχοι έμεναν ολόρθοι, για να διηγούνται ότι επί εκατονταετίες εκεί μέσα δοξάστηκε το όνομα του Θεού.

«Εδώ, ό,τι είχατε κρύψει», μου είπαν οι αγωγιάτες, «τα έχουν ανακαλύψει. Δεν βλέπεις τοίχους σκαμμένους και υπόγεια;». Πραγματικά είχε συμβεί αυτό. Με την πρώτη ματιά το διαπίστωσα, και χωρίς να ξεκουραστούμε, τραβήξαμε για την Αγία Βαρβάρα. Ήταν το μετόχι της Μονής, δέκα λεπτά μακρύτερα. Μέσα εκεί, όπως μου είχε πει ο αρχιμανδρίτης Ιερεμίας, ήταν θαμμένη η εικόνα της Παναγίας.

Αφήσαμε τους αγωγιάτες στην ποταμιά κι εμείς οι πέντε ανεβήκαμε στην Αγία Βαρβάρα. Εκεί φάγαμε, απ' τα φαγιά που είχαμε μαζί μας, κι έτρεξα για να βρω το μέρος που μου εκμυστηρεύτηκε ο Ιερεμίας. Αλλά εκεί είχαν πέσει όλοι οι τοίχοι και ένας σωρός από πέτρες, χώματα, ξύλα, κεραμίδια ύψους ενάμισι μέτρου σκέπαζε το έδαφος. Πώς θα κατόρθωνα να ξεκαθαρίσω το μέρος;

Στα χαμένα προσπαθούσα να τραβήξω πέτρες και ξύλα. Το έργο μου δεν προχωρούσε καθόλου και οι ώρες περνούσαν.

Οι αγωγιάτες ανησύχησαν τότε που αργήσαμε και ανέβηκαν στην Αγία Βαρβάρα.

- Πρέπει να τραβήξουμε όλα αυτά τους είπα, και θέλω ανθρώπους και εργαλεία.
- Θα το κάνουμε εμείς, απάντησαν, όταν τους πρόσφερα σεβαστή αμοιβή.

Πραγματικά, πέντε αυτοί και άλλοι τόσοι εμείς –γιατί όλοι με βοήθησαν στη δουλειά μου– κατορθώσαμε να παραμερίσουμε τους όγκους. Έπειτα από τρεις ώρες εντατικής εργασίας οι αγωγιάτες, χτυπώντας το έδαφος με ένα ξύλο, με βεβαίωσαν ότι υπάρχει κενό κάτω εκεί. Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι ήταν η κρύπτη των ιερών κειμηλίων. Αλλά θα ήταν εκεί τα κειμήλια;

Τα ιερά κειμήλια της Μονής: Ο σταυρός του Εμμανουήλ Κομνηνού και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του οσίου Χριστοφόρου

Η εικόνα

Είχα ακούσει στο Τσεβιζλίκ ότι η κρύπτη των κειμηλίων είχε ανακαλυφθεί, αλλά οι ευρόντες, όταν είδαν πως πρόκειται για τη θαυματουργή εικόνα, σκέπασαν πάλι το μέρος και έφυγαν τρεχάλα, επειδή σέβονταν όλοι εκεί –οθωμανοί και χριστιανοί– την εικόνα της Παναγίας. Αυτό μου έδωσε κάποιο θάρρος και άνοιξα τέσσερα τα μάτια μου. Η πανσέληνος φώτιζε θαυμάσια και μπορούσα να διακρίνω. Ένας από τους αγωγιάτες ήταν πάνω στην κρύπτη.

– Βλέπω ένα κιβώτιο εδώ, μου είπε, όταν παραμέρισε τα χώματα.

– Άνοιξε το, απάντησα, και με τα χέρια σου τράβηξε ό,τι βρεις.

Έκανα το σταυρό μου την ώρα εκείνη και σήκωσα τα μάτια μου στον ουρανό προφέροντας λόγους ευχαριστίας. Τα ιερά κειμήλια είχαν σωθεί.

Ο μπόγος ήταν απείραχτος και μόνο τα πανιά είχαν σαπίσει από τα νερά. Πήρα τότε την εικόνα της Παναγίας στα χέρια μου, αφού την ασπάστηκα, μοίρασα και τα άλλα πράγματα στους συνοδούς μου και ξεκινήσαμε πεζοί για το Τσεβιζλίκ. Τη στιγμή που βρήκαμε τα κειμήλια ήταν 9η βραδινή ώρα και παρά την πανσέληνο ήταν δύσκολη η πορεία μας καβάλα στα άλογα. Έτσι τον περισσότερο δρόμο τον πήγαμε πεζοπορία και φθάσαμε στις 2 μετά τα μεσάνυχτα στο Τσεβιζλίκ.

Το πρωί στο Τσεβιζλίκ οι Τούρκοι με είδαν με πολλή χαρά. Μου ευχήθηκαν καλό ταξίδι και καλή αντάμωση και μου παρήγγειλαν να δώσω χαιρετισμούς σε όλους τους χριστιανούς γνωστούς τους. Από εκεί το ταξίδι μου ήταν επίσης ομαλότατο. Γύρισα στην Τραπεζούντα, στην Πόλη, και προχθές έφτασα εδώ φέροντας την εικόνα της Παναγίας, το Σταυρό των Κομνηνών, το Τίμιο Ξύλο και ένα χειρόγραφο ιερό Ευαγγέλιο.

Πηγή: Κωνσταντίνος Φωτιάδης / santeos.blogspot.gr.